

БОРБА ЗА ЗЕМЯ

Д-Р РАЙКО ДАСКАЛОВ – ЧОВЕК, ЛЕГЕНДА, МИТ ИЛИ РЕАЛНОСТ

Д-р Райко Даскалов е роден през 1886 година в китното подбалканско село Бяла черква, в патриотично възрожденско семейство. Неговата даровитост се проявява още в детските му години и в душата му се наслояват човешки добродетели, пропити с обич към народ, родина и природа. Завършва училище, след което с отличен придобива познания по философия и финанси в Германски университет, където получава и докторска степен.

Завръща се в България, за да приложи на дело всичко научено. Икономиката на България е в окаяно състояние, земеделието е изостанало, а на всичко отгоре страната е въввлечена в няколко братоубийствени войни, завършили катастрофално. Задълженията на България, като победена страна в близо седемгодишните войни са огромни, а в политическо и икономическо отношение се намира в абсолютна изолация. Земята е преминала от ръцете на селяните в ръцете на едрите земевладелци.

Философът Райко Даскалов разбира, че в обществения и политическия живот трябва да се направи нещо драстично, коренно различно от онова, което се е правило до момента. В идеите на Земеделския съюз, начело на който е застанал младият и амбициозен Александър Стамболийски със своя екип, той намира почва за развитието на своите виждания по аграрната политика на България. Авторитетът му сред управителното тяло и членската маса на БЗНС е на голяма висота. Опитът му да свали монарха през септември 1918 г. е несполучлив, но с обявяването на Радомирската Република обаятелният му образ на легендарен герой остава да свети с ореола на битката при Владая.

Заел няколко по ред министерства в самостоятелното правителство на Александър Стамболийски, той се заема със законодателната уредба на страната, като най-важна счита аграрната реформа. Д-р Райко Даскалов, по примера на римските консули Тиберий и Гай Гракхи приложи в България закона за трудовата поземлена собственост – реформа, която ще остане в световната история като поука за човечеството – как то може да живее: без войни, в мир и разбирателство, от собствения си труд, без експлоатация, в социална справедливост и висока култура!

Аграрната реформа в България, обаче, среща оня сериозен отпор, какъвто преди повече от 2000 години срещат братята Гракхи от патрициите на Рим. Събитията, свързани с Деветоюнският преврат са аналогични с онези, станали в Римската република през 120 г. пр.н.е – измама, жестокост и реки от кръв. Д-р Райко Даскалов, с издаването на книгата си „Борба за земя“ пророчески предсказва грозящата опасност за земеделските реформатори.

Законите за реформирането на страната са приети. България тръгва по нов път. Оземляват се обезземлените селяни, строят се пътища, мостове, отварят се нови училища и университети, селата се благоустрояват. Раните, нанесени от войните бавно заздравяват. Народът вярва на своите избраници и им дава пълното си доверие. Българските патриции виждат, че губят тотално битката за власт. Действията им не се различават по свирепата си същност от действията

на патрициите в Рим. Целият елит от правителството на БЗНС, заедно с министър-председателя Ал. Стамболийски е избит по най-жесток начин. Д-р Райко Даскалов е застрелян, едва навършил 36 години, в разцвета на своите творчески сили и възможности.

Днес ние можем само да му благодарим, заедно ни остави книгата си „Борба за земя“. Днес икономическата обстановка е различна, но поуките и идеите за справедливост и ред, за умиротворяване на света и премахване на неправдата и експлоатацията са все така належащи.

*Живка Танчева,
предговор към новото издание на „Борба за земя“*